

Nelly Diederika
Simpelaar
1908 - 2001

*Een verhaal over het lange leven van een
teleurgestelde vrouw*

Nelly Diederika
Simpelaar
1908 - 2001

*Een verhaal over het lange leven van een
teleurgestelde vrouw*

Verteld door
Marianne Nijland

Schrijver: Marianne Nijland

Uitgeverij Heijink, Hardenberg

ISBN 9789463986434

© 2019 Alle rechten voorbehouden aan Marianne Nijland

Vriezenveen, 30 december 1908

't Is vroeg donker en de bruingestreepte gordijnen zijn dicht.

De olielamp boven de tafel verspreidt z'n geurige licht. Marie staat bij de tafel. Haar linkerhand rust op het rood pluchen tafelkleed, haar rechterhand omvat haar buik, haar rug gekromd. Ze zucht. Plotseling grijpen haar beide handen in het tafelkleed. Ze knijpt de zacht ruwe stof samen. Ze gromt. De kramp in haar onderlijf wordt steeds heftiger. Langzaam trekt de tijger in haar buik zich terug. Ze kijkt om zich heen. In de hoek van de kamer ligt op de grond een dikke roodgestikte deken. Een glimlach rust even op haar gezicht. De deken van haar kleine Johannes. Haar jongetje. Haar grote schat is ruim een jaar oud. Plotseling grijpen haar handen zich weer vast in het tafelkleed, haar rug gekromd, haar knieën knikken.

De wilde tijger is er weer. Er wordt weer geklauwd en gegromd. Haar boze blik valt op een spreuk boven de deur: "De Heere zal uw in- en uitgang bewaren". In een flits vraagt ze zich af: welke in- en uitgang? Die van haar soms? Een goed jaar geleden stond ze hier ook. Is dit wat ze wil? Elk jaar een kind? Nee, nee en nog eens nee!

Beschaamd denkt ze; maar als dit de wil van God is, wie is zij dan om dit te bepalen? Co, haar man misschien? En zou ze wel evenveel van dit kind kunnen houden als van haar kleine Johannes? Ze weet het niet en wacht berustend op de volgende wee.

Ze kijkt naar het orgel dat tegen de keukenmuur aan staat. Co speelt er zijn psalmen op. Co is organist van de Hervormde kerk, en de liederen worden thuis geoefend. Marie zingt mee. Bovenop het orgel ligt een glimmende trompet. Haar trompet. Ze kan hier niet echt op spelen maar het is toch haar trompet. Ze fantaseert dat ze naast Co achter het kerkorgel staat en meespeelt met de psalmen van Co. Ze glijdt weg in haar droom, maar wordt door een nieuwe wee weer hard tot de orde geroepen. Het wilde beest barst weer los. Co komt de kamer binnen. Hij heeft de kleine jongen naar bed gebracht. Hij legt z'n handen op de rug van Marie en vraagt: "Gaat het?" Marie schudt van nee en kijkt hem boos aan. "Water!" beveelt

ze. Co spoedt zich naar de keuken en haalt een glas water. Ze drinkt het in één teug leeg. Ze zet het glas met een klap op tafel en begint Co te verwijten dat ze nu alweer verdrinkt in deze ellendige pijn. Ze verzet zich ertegen en roept: "Dit wil ik niet weer, nooit!" Co schrikt hevig en begint te stotteren. Rustig nou, Marie, rustig! De wee trekt weg. Het boze dier trekt zich terug.

Ze kijken beiden naar het bed dat klaar staat. Co heeft de benodigde spullen gehaald bij het Groene Kruis. Hij heeft de klossen onder het bed gezet, zodat de vroedvrouw niet al te gebukt zou gaan met het verzorgen van de kraamvrouw. De ondersteek staat in het kamertje ernaast. Een nieuwe stapel luiers, gewassen en gestreken, ligt al klaar. Co heeft ook gezorgd voor een nieuw sluitlaken met banden en gespen eraan. Na de bevalling zal dat straks stevig om haar buik worden bevestigd. Tot acht dagen na de bevalling zal ze dit dragen. Platliggen en ingesnoerd om haar baarmoeder te herstellen en op de plaats te houden.

Plotseling richt Marie zich op. Ze staat stokstijf bij de tafel en roept: "Co, het water!" "Wat water, welk water?" stottert Co. "Het vruchtwater natuurlijk!" roept Marie. Co was allang weer vergeten dat dit ook bij een bevalling hoort. Hij vloog naar de keuken, greep een handdoek en droogde de benen van Marie, waarlangs het water naar beneden was gesijpeld. Tot slot droogde hij het plasje op de grond. "Nu wordt het tijd voor de vroedvrouw", sprak Marie enigszins plechtig, want het moment was daar! Haast je, Co! Co sprong beverig op z'n fiets, reed door de glibberige natte sneeuw en zenuwachtig eiste hij van de vrouw dat ze direct meekwam. Hij deed haar tas onder zijn snelbinders en spurte terug naar huis. Bij binnenkomst riep hij: "Ze komt eraan! Ze komt!" "Mooi zo," zei Marie, "en staat het water op het fornuis? Liggen de kruiken klaar en de teil?" "Ja, ja", zei Co. Maar Marie was nog niet klaar. Ze gaf op straffe toon haar bevelen en Co haastte zich.

Co had een paar weken geleden voor een grote verrassing gezorgd. Hij was met z'n broer naar Almelo gefietst en samen hadden ze daar een prachtige wieg gekocht. Een gekruld smeedijzeren onderstel waar een kuipje in werd

opgehangen met aan het hoofdeinde een stang die rond liep en waardoor de bekleding als een baldakijn om het wiegje viel. Alles was bekleed met een zalmkleurige satijn. Zoiets moois had Marie nog nooit gezien. Ze was er zó trots op. De wieg stond in de kamer naast het bed. Prachtig! Co hoopte dan ook dat het een meisje zou zijn. Meisjes horen in een wieg, vond hij. En het jongetje dan? Toen Marie haar jongetje kreeg, wilde ze hem zo dicht mogelijk bij zich houden. Co had aan het bovineinde van hun houten ledikant veertig centimeter afgemeten en er een houten plank langs gezet. Marie had een matrasje gemaakt en zo was de kleine Jo terecht gekomen aan het hoofdeinde van hun bed. Marie wilde hem kunnen voelen en strelen. Ze hield zo innig van dit kleine vrolijke ventje. Hij moest bij haar in de buurt zijn. Zo wilde ze dat.

De vroedvrouw kwam binnen en maande Marie op het bed te gaan liggen. Nu werd er actie gevraagd. Marie zuchtte, kreunde en perste! Om klokslag negen uur werd het meisje geboren. De vroedvrouw bond de navelstreng af en knipte 'm door. Marie baadde in het zweet maar het kind was bevrijd, enig en uniek! Haar leven was begonnen. Co sprak plechtig haar naam. Nelly Diederika zal ze heten. Marie en Co hadden afgesproken dat ze vernoemd zou worden naar een overleden zusje van Co, dat slechts vier jaar was geworden. Nelly Diederika Simpelaar.

Wie was Nelly's vader?

Co was de oudste zoon van J.J. Simpelaar. Hij was genoemd naar zijn vader. Vader J.J. was geboren in Vrouwenpolder in 1851. Hij was de zoon Jan Leerlooier. In 1874 trouwde hij met Elizabeth Coenradia Snijders. Hij was godsdienstonderwijzer en werkzaam in Vrouwenpolder en Middelburg, daarna Vriezenveen. Hij was streng in de leer en werd alom gerespecteerd. Ze kregen een gratis woonhuis aangeboden naast de kerk. Ze stichtten een gezin.

1875 werd Maria Elisabet (Mies) geboren

1876 Johannes Jacobus (Co)

1881 Leonard

1884 Jan

1888 Elisabeth Pieterella (Dien)

1889 Elisabeth Coenradia (Betsy)

1892 Nelly Diederika (1896 overleden)

Via Enschede kwam de familie in 1889 terecht in Vriezenveen. Een oude foto, gemaakt rond 1900, laat ons een statige, rijk geklede deftige familie zien. De drie zonen, gekleed in pak met vlinderdasje en gouden vestzakhorloge. Ze straalden een zekere voornaamheid uit. De oudste dochter Mies droeg een getailleerde katoenen rok met strik, een zwarte bloes, en een kanten jasje erover. De beide meisjes droegen witte jurkjes met een gekleurde band en een gouden broche sloot het kraagje. De vader, streng in het zwart, z'n knieën naast elkaar, de handen gevouwen op schoot. Een nobele uitdrukking op z'n gezicht, een hoog voorhoofd, een flinke bos haar en een donker ringbaardje gaf het nodige cachet aan deze man.

Z'n vrouw geheel gekleed in zwart. Haar handen gevouwen op schoot, haar gezicht ernstig en gespannen. Ze had een middenscheiding in het haar. Het haar was gevlochten en omhoog gestoken, wat haar een strenge uitstraling gaf. Niemand lachte!

Wie was haar moeder?

Marie was de oudste dochter uit het tweede huwelijk van Anne Willem Carel Arends. A.W.C. Arends was bakker en een vruchtbaar man. Ze woonden in Almelo. Hij trouwde in 1869 met Trijntje de Boer. Ze kregen zes kinderen, maar in 1881 overleed Trijntje. A.W.C. was weduwnaar met

zes kinderen en had dringend een vrouw nodig. Een paar jaar later trouwde hij met Hendrika Kamp. Ze was 29 jaar en samen kregen ze nog zes kinderen.

1884 Trijntje Maria (Marie)

1886 Gerrit

1888 Hendrika (Rika)

1890 Arnold Diederik

1892 Anna Wilhelmina Carolina (Anna)

1895 Janna

Co woonde dus in Vriezenveen en Marie in Almelo. Hoe die twee elkaar ontmoet hebben vertelt de geschiedenis niet. Helaas! Misschien haalde Co wel brood bij de bakker in Almelo. Wie weet!

Huize Simpelaar in Vriezenveen 1889

In het huis van J.J. de godsdienstonderwijzer was het altijd rustig. De enige die wel eens zijn stem verhief, was de vader. Moeder en de kinderen spraken zacht en zeer beschaafd. Mies het oudste meisje, was al veertien jaar. Ze was een gehoorzaam kind. Ze leerde koken, naaien en borduren. Ze vond het heerlijk om haar lieve moeder te helpen bij alle voorkomende werkzaamheden en bij het betuttelen van de kleintjes.

Co, haar broertje, was 13 jaar. Ze vond hem een beetje zenuwachtig. Hij wist niet goed wat bij wilde. Hij praatte zachtjes en soms schoot zijn stem uit, dan gaf hij een hoge piep. Mies moest lachen en Co kreeg een rood hoofd. Hij plaagde haar stiekem, maar zij had geleerd beschaafd om te gaan met zijn flauwe grappen. "Ach ja," zuchtte Mies dan, "Jongens!"

Broertje Leo was acht jaar. Hij was een baasje. En als Co met een boekje in een hoekje zat, trok Leo er op uit. Naar buiten, op avontuur. Kleine Jan was vijf jaar en een huilerig kind. Hij kon lachen en huilen tegelijk. Mies moest hem vaak helpen bij het aankleden, dat eindigde dikwijls in een huilpartij. Maar de moeder nam hem dan op schoot en troostte hem weer, droogde zijn tranen en zong een liedje. Verwend kind vond Mies en kon niet uitstaan dat het aankleden haar niet lukte zonder huilbui.

Baby Dientje was één jaar. Mies verzorgde haar graag. Ze verschoonde haar en gaf haar eten. In gedachten speelde ze vaak dat het haar kindje was. Ze was een echt lief moedertje voor Dientje en dat moest ook wel want haar lieve moeder had haar een tijdje geleden apart genomen en verteld dat er een nieuw kindje op komst was. Mies vond het prachtig om naast haar moeder de huishouding te doen en 's avonds het compliment van de vader in ontvangst te nemen.

Er was een dienstmeid voor het grove werk en nog een jong meisje voor hand- en spandiensten. En zo waren ze geïnstalleerd in hun nieuwe huis in Vriezenveen.

't Was tien uur in de ochtend. Baby Dientje lag gewassen en gevoed op de sofa. Jan zat voor de tuindeuren op de grond kraaltjes te rijgen. Leo was naar school. Co zat op zijn kamer achter een bureau de krant te bestuderen. Moeder en Mies zaten aan de eettafel. Ze dronken samen koffie. Er stond een mand aardappelen en een schaal bonen op tafel. Dit werkje konden ze zittende doen. Moeder de aardappelen en Mies de bonen. Het soepvlees stond al uren te trekken en de groente was gesneden door het meisje. Als dit klaar was moest er alleen nog vla worden gekookt. Dat kon de moeder goed. Straks om twaalf uur kon iedereen aan tafel als de vader tenminste ook thuis was. Hij was nu naar de kerk. Hij sprak met de dominee over de catechismus die hij moest onderwijzen aan een groep jongeren. Mies en Co zaten daar ook bij. De vader was streng in de leer. Mies en Co werden streng in de leer gevormd. Dat was goed, dat hoorde zo!

Het eten was klaar en Mies dekte de tafel. Dat was een hele klus. Eerst moest het dikke pluchen kleed eraf en netjes gedrapeerd op een hoek van de sofa. Dan kwam er een soort molton op tafel en dan het damasten tafellaken. Het laken moest rimpelloos op het molton liggen en dat viel niet mee. Mies pakte dan eerst de platte borden uit de kast, dan de diepe. Zes platte en zes diepe en een klein kinderbordje voor kleine Dientje. De messen rechts, de vorken links en naast de messen de soeplepels met de holle kant naar boven. Dan de opscheplepels. Eén voor de soep, één voor de aardappelen, één voor de groente en één voor de jus. De vlalepel kwam later wel. Nu nog de servetringen met de opgerolde halfinnen servetten erin. Dat was het lastigste. Welke was van pa, ma en de kinderen? De namen waren in de zilveren ringen gegraveerd. De vader zat aan het hoofd van de tafel en de moeder aan de overzijde. Mies zat naast de kleine Dientje aan de linkerkant en de drie jongens zaten rechts. Mies keek naar de gedekte tafel en zag dat ze nog wat vergeten was.

O ja, de kristallen messenleggers lagen nog in de la. Ze pakte ze vlug en legde ze onder het uiteinde van de messen. Nu de stoelen nog en de kinderstoel. Ziezo, ze was klaar.

De moeder kwam en inspecteerde het werk van haar oudste. “Keurig gedaan Mies, wat ben je toch een flinke, lieve meid”. Mies was trots op haar werk. De tafel gedekt, het eten klaar, nu nog even wachten tot de vader er ook was. Eerst de jongens maar eens roepen! Co, Leo, Jan, handen wassen, haren kammen en aan tafel! Iedereen zat klaar en ze hoorden de voordeur zacht open en dicht gaan. De vader was thuis! Hij waste zijn handen en kamde zijn haren en schoof aan het hoofd van de tafel. Vader vouwde plechtig zijn handen en boog het hoofd. “Wij zullen een zegen vragen over deze maaltijd”, sprak hij. Iedereen volgde zijn voorbeeld. Vader bad! “Almachtige God en Vader, Geheilgd is uw naam. Wij danken u eerbiedig voor al uw zegeningen. Wij danken u voor de gezondheid van onze kinderen en dat ze Godvruchtig mogen opgroeien. Wij smeken u om vergiffenis van onze zonden. Wij zijn ontvangen en geboren in zonde. Neem, Heere, deze schuld van ons weg. Zij ons genadig en geef ons zegen! Amen.”

Mies zuchtte onhoorbaar. Gelukkig een kort gebed. De vader had zeker honger. “Eet smakelijk”, zei vader en de kinderen wensten hem hetzelfde toe. Er werd gegeten en rustig geconverseerd. Af en toe werd er gelachen om kleine Dientje in haar kinderstoel. Liefdevol stopte Mies haar steeds kleine hapjes in haar mond.

Na de soep klingelde de moeder met een zilveren tafelbel. Het meisje kwam de borden en lepels afruimen en ze bracht de schalen met aardappelen, boontjes, vlees en de jus naar binnen. Moeder knikte goedkeurend. De vader stond op en nam het zilveren vleesmes en vork uit de la van het dressoir. Niemand mocht hier aan komen. De vader sneed het vleesgebraad. Eén plak voor de kinderen, twee plakken voor de moeder en drie plakken voor hemzelf. Zo was dat! Het was een onuitgesproken recht. Nu moesten ze wachten. De vader liep met het mes en de vork naar de keuken en waste het eigenhandig af. Hij droogde ze af met een hagelwitte linnen theedoek en borg ze weer op in de la. Nu kon er opgeschept worden. Eerst de vader dan de moeder en daarna schepte de moeder de kinderen op. “Eindelijk”, zuchtten stilletjes de jongens. Moeder zei dan: “Smakelijke voortzetting”. Leo had haast! Hij wilde klaar zijn en naar buiten. Hij propte het eten naar binnen. De vader legde z’n mes en vork neer en keek Leo aan. Gulzigheid mijn zoon is respectloosheid voor het eten en voor de aandacht waarmee het bereid is. Matig je tempo, neem kleine hapjes met mes en vork en leer je beheersen. Leo knikte en at gehoorzaam verder. De vader zette ook de maaltijd voort. Na de hoofdmaaltijd rinkelde moeder weer met het belletje. Er kon worden afgeruimd. De jongens verheugden zich op de vla, maar moesten geduld hebben. Geduld was immers een schone zaak!

De vla werd geserveerd in kristallen kommetjes, allemaal evenveel. Er werd geproefd, gekeurd en gecompimenteerd. Zo was het de gewoonte. Na de maaltijd sprak moeder altijd dezelfde woorden: “Gelaafd en verkwikt en aanmerkelijk aangedikt”. Vader glimlachte dan en stond op. Op het tafeltje dat naast de deur stond, lag een dikke bijbel met een fijn geborduurde omslag. De heilige schrift stond er in ragfijne kruisjes op. Dat had de moeder gemaakt. Naast de bijbel lagen twee schriftjes. Een van

Mies en één van Co. De schriftjes bleven liggen. Mies en Co zuchtten opgelucht. Als je twaalf jaar was geworden, kreeg je een speciaal 'bijbelschriftje'. Eerst vond je dat wel leuk, maar de opgaven die vader gaf, kostten veel van je tijd.

De scheppingsdagen stonden er in. En een tekening van de Ark van Noach, met de maten erbij. Het geslacht van Abraham, met de leeftijden erbij en met al die moeilijke namen. De zonen van Jacob. En diverse uitspraken van de Heere God. En over Jozef en de boeken van het oude Testament.

Mies was al bezig aan haar tweede schriftje en Co had bijna het eerste vol. Maar vandaag liet vader de schriftjes liggen en pakte alleen de Bijbel. Mies zag dat het een kort hoofdstuk was en knipoogde naar Co, die het ook had gezien. Vader las uit Samuel 1, hoofdstuk 31.

Het gevecht tussen de Filistijnen en koning Saul met zijn zonen en de Israëlieten met David en zijn mannen. "Toen zeide Saul tot zijn wapendrager: "Trek uw zwaard en doorsteek mij daarmee, dat misschien deze onbesnedenen niet komen en mij doorsteken en met mij de spot drijven." Maar zijn wapendrager wilde niet, want hij vreesde zeer: toen nam Saul het zwaard en viel daar in. Toen zijn wapendrager zag dat Saul dood was, zoo viel hij ook in zijn zwaard en stierf met hem. Alzo stierf koning Saul, en zijn drie zonen en zijn wapendrager ook alle zijne mannen te dien dage tegelijk. Het geschiedde nu des anderen daags als de Filistijnen kwamen om de verslagenen te plunderen, zoo vonden zij Saul en zijne drie zonen liggende op het gebergte Gilboa; en zij hieuwen zijn hoofd af en hechtten zijn lichaam aan den muur te Beth San. Als de inwoners van Jabes en Gilead daarvan hoorden, wat de Filistijnen met koning Saul hadden gedaan, zoo maakten zich op alle strijdbare mannen en gingen den gehelen nacht, en zij namen de lichamen van Saul en zijn zonen van de muur; en zij kwamen te Jabes en brandden ze aldaar. En zij namen de beenderen en begroeven ze onder het geboomte te Jabes en zij vastten zeven dagen. Vader sloot de Bijbel en zuchtte. Moeder schudde stilletjes met haar hoofd en de kinderen haalden hun schouders op. Ze hadden dergelijke wrede verhalen al zo vaak gehoord.

Eigenlijk was het maar een voorleesboek. God was wel erg streng en je kon beter geen ruzie maken. Vader kon maar beter uit een sprookjesboek voorlezen, want die liepen tenminste wel goed af. Maar dat kon je niet zeggen en alleen maar denken! Sprookjesboeken waren zondig. Samen baden ze plechtig het 'Onze Vader'. En eindelijk kon ieder zijns weegs gaan.

Moeder legde zich ter ruste met kleine Dientje. Mies pakte haar borduurwerk. Co bleef nog stil zitten om na te denken. Jan pakte een boekje en Leo stooft naar buiten. De vader ging naar zijn studeerkamer en nam de Bijbel mee. Hij had vanmiddag dienst in de kerk. Er was een huwelijksinzegening en hij mocht de formulieren lezen en de toon aangeven bij het zingen. De dominee zou het huwelijk inzegenen. Vaders werk was plechtig en belangrijk. Zo werd het stil in Huize Simpelaar.

Het verlangen van Co

Co ging graag op zondag twee keer mee naar de kerk. Hij was een puber met een niet alledaags verlangen. De dominee preekte; hij luisterde. Zijn vader las een preek: hij luisterde. Maar het was het orgelspel dat hem boeide. De orgelklanken ademde hij in en ze doordrongen zijn hoofd en zijn hart. Co trilde soms in zijn hele lijf. 't Was of hij de psalmen opzoog. Hij zat geobsedeerd naar het orgel te staren en dacht: "Als ik daar eens mocht zijn". Thuis oefende hij de psalmen op het orgel. De liederen galmden door het huis. De vader en de moeder keken elkaar dan aan en ze prezen hun zoon.

Op een dag kocht vader twee herenfietsen. Eén voor Co en één voor Leo. Leo ging komend jaar naar de hogere school in Almelo en Co mocht naar de muziekschool, ook in Almelo. Hiermee was voor Co al één wens in vervulling gegaan. Nu nog die andere grote wens.

Hij vroeg het aan zijn vader. “Mag ik alstublieft een keer bij de organist op het orgel zitten als hij speelt?” Tot zijn grote blijdschap zou vader dit met de organist overleggen. En het was goed.

Die zondag ging Co voor het eerst het trapje op dat naar het orgel leidde. Hij stelde zich netjes voor aan de organist en kroop muisstil in een hoekje. Zijn puberhart bonsde in zijn keel. Kijk hoe de organist met zijn voeten de pedalen bediende. Kijk hoe hij aan de knoppen trok. Hij speelde met handen en voeten en zag ook nog kans om de bladzijden van het muziekpapier om te slaan. Van dit toneel werd Co totaal vervuld. Na de kerkdienst vroeg de vader aan Co waar de dominee over gepreekt had. Geen woord wist hij er meer van. Helemaal niets. En vader stelde een strenge voorwaarde, Co mocht naar het orgel, mits hij kon navertellen waar de dominee over had gepreekt. Co beloofde het.

Op een zondag zei de organist: “Co, kom maar bij mij op het bankje zitten en ik denk dat jij het muziekblad wel kunt omslaan als dit nodig is.” Co gloeide van trots en het lukte hem. Intussen bestudeerde Co al de handelingen van de organist. Z’n handen duwden krachtig de toetsen van het orgel in. Z’n voeten slingerden over de pedalen. Z’n lijf schokte soms heftig op en neer. Z’n hoofd schoot soms plotseling omhoog en zakte met een knik weer terug. Co wist niet anders dan dat het zo hoorde. Hij oefende dit ook thuis. Hij bewoog zich achter het orgel als een echte organist. Hij mocht ook mee naar de kerk als de organist de liederen voor aanstaande zondag ging oefenen. Hij liet Co dan de verschillende tonen van de orgelpijpen horen. Co luisterde aandachtig en proefde haarfijn de zuiverheid van toon. Toen sprak de organist: “Co, probeer jij de knoppen maar eens te bedienen.”

En zo leerde Co in een aantal jaren de kneepjes van het vak. Er zat muziek in z’n hoofd en dat ging er niet meer uit. Co mocht een keer in oefentijd een psalm proberen te spelen op het kerkorgel. De organist was blij verbaasd. Het lukte. Toen nog één en later nog meer. En toen kwam de dag dat de organist ziek werd. Co mocht spelen! Co mocht vervangen! En niemand wist het behalve de vader en de moeder en de anderen van het

gezin. Ze waren zó trots op Co. Het werd heel spannend. Zouden de mensen in de kerk kunnen horen dat hij het was? Z'n hart bonsde, z'n handen trilden, hij voelde zicht op de top van zijn kunnen en hij presteerde! Zijn wens was helemaal in vervulling gegaan! Hij deed God een belofte. Hij zou de Heere prijzen in zijn orgelspel, voor altijd!

Het jaar 1905

J.J. Simpelaar en Coenradina Sniijders waren in het begin van het jaar 30 jaar getrouwd. Mies was ongetrouwd en woonde bij haar ouders thuis. Co, nu 29 jaar, speelde nog steeds op het orgel. Hij ging binnenkort trouwen met Marie Arends en kreeg een baan op het gemeentehuis. Leo, 24 jaar, was handelsreiziger, beter gezegd zakenman. Hij trouwde in de toekomst met Aleida Prinsen. Ze hebben in Almelo gewoond. Jan, nu 19 jaar, werd vertegenwoordiger in eau de colognes en parfums.

Dien was nu 17 jaar. Ze ging werken bij de firma Hospers in Vriezenveen. Ze werd cheffin. Betsy ging ook werken bij Hospers en later werd ze cheffin bij De Lange en Jonker.

Op 5 april 1905 overleed J.J. Simpelaar. Hij is begraven op het kerkhof in Vriezenveen. In de nabije toekomst zou moeder Simpelaar met haar kinderen verhuizen naar Almelo. Ze kocht een dubbel huis in de Adastraat. Aan de linkerkant van het huis woonden zij en aan de rechterkant ging Leo wonen. Het waren statige huizen met twee treetjes voor de voordeur. Een deftige straat in die tijd. Co kreeg een baan op het gemeentehuis. Commies der secretarie! Het klonk plechtig en Marie was verguld met deze titel.

Aan de achterkant van het gemeentehuis bevond zich de conciërgewoning. Op papier was Co ook conciërge, maar dat baantje werd uitbesteed aan iemand anders, "het vuile werk" werd uitbesteed, en Co hield zich bezig met het schrijfwerk. En schrijven dat kon hij! De ophalen van de letters, scherp en ragfijn. De neerhalen vloeiden prachtig uit. Dik en dun in

kunstige balans. Co was een Pietje Precies en hij duldde geen enkel smetje. Hij schafte zich een goudkleurig brilletje aan en z'n overhemdboordje werd een vadermoorder. Zo'n strak geval om z'n magere nek, dat steeds weer gewassen en gesteven moest worden. Maar ja, het gaf cachet!

Marie vond het heerlijk om getrouwd te zijn. Ze heette officieel Simpelaar! Ze ging bijna vanzelf op haar schoonmoeder lijken. Ze had een stevige houding. Haar haren golfd en langs haar hoofd en werden bijeen gehouden door een dikke knot. Ze was een knappe verschijning. Co vond z'n vrouw een kloeke vrouw en dat was ze. Ze wist van aanpakken. Ze deed voor twee, ze dacht voor twee en ze wist voor twee. Mevrouw Simpelaar was een creatie en ze liet zich in Vriezenveen "de juffrouw" noemen. Co hield zich naast z'n werk nog intensief bezig met z'n orgelmuziek. Hij bezat een zuiver gehoor en o wee als hij een onzuivere toon hoorde ergens in het orgel. Hij wist de valsspeler te vinden en hij prutste net zo lang met luciferhoutjes tot de toon weer zuiver was. Niemand mocht bij het orgel komen. Hij begon het als zijn domein te beschouwen. Co ging muziekboeken uitgeven met een officieel stempel. J.J. Simpelaar-muziekhandel. Marie was trots op haar man.

Onder in het gemeentehuis bevond zich het cachot, een tijdelijke opvang voor burgers die even de weg kwijt waren. Er lag een stromatras met een tijk van keeper. Dat was een dicht geweven katoenen stof, waar het stro niet door kon. Aan één kant werd het dichtgeknoopt met reepjes van dezelfde stof. Als je dronkenschap vertoonde, of je verstoorde de nachtrust, dan kon je opgepakt worden door de plaatselijke diender en ging je voor één nacht in het cachot. Stel je eens voor wat er in zo'n nacht gebeurde. In ieder geval was de stank ondraaglijk. Co en Marie waren er niet voor het conciërgewerk, daar begonnen ze niet aan! Wel maakte Marie als de werktijd om was op het gemeentehuis al de petroleumlampen schoon. De olie moest worden bijgevuld en de pitten moesten worden schoongemaakt. Niemand deed dat zo keurig als zij. Co was trots op z'n jonge vrouw. Maar Marie had nog meer ambities. Er was een tuin! Een groentetuin! Vol ijver stortte Marie zich op het zware werk.

Ze spitte de grond om en ze maakte keurige paadjes. Ze plantte bonen. Witte, bruine, en snijbonen. Ze zette lange stokken neer die ze eerst zelf had gezocht. Ook winterandijvie, prei en boerenkool, witte kool voor de zuurkool en rode kool. Dit alles voor de wintermaanden. Co maakte hier z'n handen niet aan vuil.

Hij hield zich bij z'n schrijfwerk.

Bovendien was het jaar 1907 in aantocht. Het geboortjaar van hun eerste kind.

Kinderen van 1909

Marie werd voortaan Moe genoemd en Co was Pa.

Samen hadden ze een plank uit het ouderlijk bed gehaald. Ze hadden voor Jo een bed gekocht. De wieg was naar de zolder gebracht en de kleine Nelly kreeg een ledikantje met spijltjes. Jo was twee jaar en Nelly bijna een jaar. Op een dag gebeurde er in de ogen van Nelly iets schokkends.

Midden op het pluchen tafelkleed werd een stenen pot gezet, crèmekleurig met een klein goudkleurig randje. Aan de zijkant zat een groot oor. Moe had de pot met een flinke klap op tafel gezet. Nelly's aandacht werd onmiddellijk naar dat grote ding op tafel getrokken. Ze werd stevig door moe opgepakt en naast de pot op tafel gelegd. Moe griste de luier van haar billetjes, pakte Nelly op en zette haar op de pot. "Ziezo", zei ze. "En nu een plasje doen". Nelly zat geschrokken op de pot. Ze begreep er niets van. Ze lachte een beetje naar moe, maar moe lachte niet naar haar. "Plasje doen", riep ze luid en maakte dan een plaseluid. Moe begon met haar ene hand op de tafel te trommelen. En weer dat pss, pss-geluid te maken. Haar stem klonk steeds luider. "Plasje doen!" Nelly begreep haar niet. Waarom was moe boos? Nelly werd van de pot getrokken en kreeg een flinke tik voor haar billen en moe zei: "Voordat jij één jaar bent, meisje, plas jij op de pot!" Nelly begon te huilen. Moe riep: "Jo, kom eens hier!" Nu lachte moe. Ze tilde Jo op tafel, trok z'n wollen gebreide broekje uit en zei vriendelijk: "Laat jij maar eens aan Nelly zien hoe dat moet".

Ze zette Jo op de pot, knikte hem vriendelijk toe en zei: “Toe maar”. Ze gaf het piemeltje van Jo een duwtje naar beneden. “Pss, pss.”

Jo plaste in het potje, kreeg een knuffel en een biscuitje. Ze zette Jo op de grond en duwde Nelly het potje onder de neus. Door haar tranen zag Nelly niet wat er in de pot was gebeurd. Tot grote schrik van Nelly herhaalde dit ritueel zich nog enkele keren per dag. Het was een ramp, maar vóór haar eerste verjaardag had ze de truc van de pot op tafel begrepen.

Het bed en het ledikantje stonden op één kamer. Dat was makkelijk en moest kunnen volgens moe. Pa vond het best, als het hem maar niet stoorde. Op een avond, Nelly sliep al, sloop Jo uit zijn bed. Hij ging naar Nelly toe, zag dat ze sliep en hij kneep in haar wang. Nelly zette het op een luid gebrul. Jo glipte terug in bed en moe kwam de trap op stuiven. “Wat is hier aan de hand?” Jo zei: “ik kan niet slapen, Nelly huilt.” “Arm kereltje,” zei moe, “slaap maar lekker door, hoor”.

Ze ging naar het bedje van de huilende Nelly. “Niet huilen”, zei ze, “want je maakt Jo wakker”. Ze legde Nelly op haar andere zij.

Haar rode wang kwam in zicht maar moe zag het niet. Jo lachte stilletjes onder de dekens. Zou hij het nog eens proberen? Ander keertje.

Nelly was overdag zindelijk. Ze plaste netjes op het potje, maar 's nachts ging het nog wel eens mis en Jo wist ervan! Hij kroop weer eens uit z'n bed en ging naar z'n zusje. Ze lag half bloot op haar zij gekeerd. Hij ging op z'n tenen staan zodat hij z'n piemeltje precies kon richten op Nelly en plaste de arme Nelly nat. De volgende morgen was moe hevig teleurgesteld, Nelly kreeg boze ogen en een boze stem van moe. 't Was weer niet gelukt. Geen biscuitje deze keer. Jo wel, hij was immers droog. Er had zich weer een drama voltrokken. Hoe moest dit verder?

November 1911

Nelly staat midden in de kamer. Haar ogen groot van verbazing. Ze kijkt naar een groot ijzeren ding met een glimmend gordijn. Ze roept moe en

vraagt: “Wat is dat?” Ze heeft dit grote ding nog nooit eerder gezien. Jo komt er ook bij en probeert over de rand te kijken, maar dat lukt niet. Moe vertelt dat het een wieg is en dat er een nieuw kindje in komt. De beide kinderen staan perplex. “Kun je kindjes kopen?” vragen ze. “Nee, “zegt moe, “een kindje komt van God.” “Uit de hemel?” zegt Jo. “Dat wil ik wel eens zien”.

Nelly loopt naar de hoek van de kamer, een denkrimpel boven haar neus en ze botst tegen een hoog bed aan. Ze snapt er niets meer van. Een hoog ding met een gordijn voor de baby en wie moet er dan in bed? Jo gaat door met vragen en Nelly loopt de gang in. Hier moet ze eerst zelf over nadenken.

Twee dagen later brengt pa ze zomaar naar de buurvrouw en ze mogen net zo lang blijven als ze willen. Dat is fijn. Ze blijven pannenkoeken eten. 's Avonds komt Pa ze weer halen. Hij fluistert met buurvrouw en zegt tegen de kinderen dat hij een verrassing voor ze heeft. Ze komen thuis en het kindje van God is gekomen, maar waarom ligt moe nu ineens in dat hoge bed? Ze snappen er niks van. Pa en moe laten het maar zo. Anne Willem Carel is geboren. Hij is genoemd naar de vader van moe.

April 1912

Moe en Nelly zijn in de keuken. De buurvrouw komt met een rood hoofd en een opgewonden stem de keuken binnen. “Juffrouw Simpelaar, hej 't al heard?” Moe gaat er breeduit voor staan. “Wat?” Van dat grote schip, de Titanic of zoiets. Tegen een ijsberg gebotst en gezonken.”

Nelly kijkt en luistert. Moe recht nog eens haar rug en zegt met een glimlach om haar lippen: “Net goed! Dat komt er van!” Ze zwaait haar rechterarm naar de grond en spreekt op luide toon: “allemaal regelrecht naar de hel! Al dat goddeloze gedoe van dansen, feestvieren en dronkenschap wordt bestraft door God.” Nelly staat stijf van schrik. Haar hele leven zal ze dit tafereel niet meer vergeten. Het zal haar altijd blijven bezig houden. Was dit echt de straf van God? Wie is god en heeft hij dan

geen medelijden? Als ze 's avonds naar bed gaat, bidt ze: "ik ga slapen ik ben moe, sluit mijn beide oogjes toe, Heere houdt ook deze nacht, over mij getrouw de wacht." Ze kon het verhaal en de reactie van haar moeder niet vergeten. Ze hilde om de vele vragen.

Familie

Gelukkig kwam tante Janna een paar dagen logeren. Ze was de jongste zus van moe. Ze scheelden elf jaar. Tante Janna kwam lopend uit Almelo. Dat deed ze wel vaker, want ze had nog geen fiets. Tante Janna was gezellig. Ze lachte veel en knuffelde graag. Kleine Nelly vond het heerlijk als ze kwam. Ze had veel te vertellen en ze was lang niet zo streng als moe. Nelly had ook nog een tante Rika en een tante Anna en nog twee ooms, oom Gerrit en oom Diederik. De ene oom was geëmigreerd naar Amerika en de andere was bakker in Engeland. Tante Janna was en bleef haar lievelingstante.

In Almelo woonden ook oma Simpelaar met tante Mies, tante Dien en tante Betsy en de ooms Jan en Leo. Ieder jaar op nieuwjaarsdag gingen Pa en moe met de kinderen op bezoek bij oma Simpelaar. Dat was een grootse gebeurtenis. De kinderen werden piekfijn uitgedost. Nelly kreeg een nieuw donker jurkje met een spierwit kraagje. Zwarte wollen kousen gekocht in een winkel en niet zelf gebreid. De schoentjes werden hoogglanzend gepoetst. Jo had ook een wit kraagje op een donker hemd met een nieuwe gestrikte das. Pa en moe zagen er heel deftig uit. Deze ene keer per jaar gingen ze met de koets van Vriezenveen naar Almelo. De koetsier zat op de bok en mende het paard. Halfweg Vriezenveen en Almelo was de A-boer een rustplaats voor mens en dier. Daar werd gestopt. De koetsier mocht er een borreltje drinken tegen de kou. In de koets was het warm. Moe had gezorgd voor een kruik voor de voeten en een deken over je schoot. De ramen van de koets waren beslagen. Het was ook spannend. Hoe zou het gaan? Na een uur kwamen ze aan in de Adastraat. De koetsier moest na een uur weer voorstaan. Het werd vroeg

donker en het was een hele rit. Ze gingen de twee treetjes op en Pa schelde aan de schelbel. Mies deed open en heette de familie hartelijk welkom. Pa en moe maakten in de huiskamer hun opwachting. Oma Simpelaar zat plechtig in haar stoel om de begroeting in ontvangst te nemen. Pa gaf een hand en maakte een kniebuiging, moe volgde zijn voorbeeld.

Oma zei: “kinderen, kom eens voor me staan.” Ze werden van top tot teen bekeken. Oma knikte goedkeurend naar de kinderen en de ouders. Dan was er thee. Heel veel thee en altijd met een gebakje. Er waren ook veel gebakjes, die waren allemaal rondom bedekt met een dikke laag marsepein in mooie zachte kleuren. Nelly droomde weg. Zo wou ze het later ook. De deftige stilte, het rustige gesprek en veel thee met van die heerlijke taartjes. De tijd was bijna om en Nelly moest nodig plassen. Gelukkig vroeg Jo of hij even naar het toilet mocht. Toegestaan! En Nelly glipte achter hem aan de lange gang door naar het achterhuis. De koets stond klaar, de koetslampen brandden. De terugreis kon beginnen. Pa en moe slaakten een diepe zucht. Er werd niet meer gestopt en thuisgekomen gingen de witte kraagjes af.

Naar school

Jo ging voor het eerst naar de Rehobothschool. Een Christelijke school. Daar hoorde hij thuis. Er werd begonnen met gebed en daarna de psalmversjes. Eén per week uit het hoofd opgezegd. Jo deed z'n best. Pa speelde het vers op het orgel en moe stampte het er samen met Jo wel in. Het hoofdvak op school was taal. Taal leren spreken en spellen. Veel kinderen spraken dialect Vriezenveens, dat was hun moedertaal, maar de kinderen van pa en moe Simpelaar spraken keurig Nederlands. Moe kon wel dialect, want Nelly had dat gehoord als ze praatte met tante Janna. Jo kreeg nieuwe hoge schoenen met veters, en Nelly kreeg de oude schoenen van Jo. Ze wilde ze niet, maar ze moest wel. Jo kreeg z'n witte kraagje weer om met z'n mooie sjaaltje. Elke dag kwam hij thuis met prachtige verhalen.

Nelly wilde ook naar school, maar ze moest wachten tot volgend jaar. Nelly vond het heerlijk dat Jo overdag weg was. "Lekker rustig", dacht ze. Ze had het helemaal mis. Moe zei: "Ziezo, nu wordt het tijd dat jij mij gaat helpen! Veeg jij de keukenvloer maar eens aan." Ze deed het maar vlug, dan was dat tenminste klaar. Maar nee, hoor, "Mooi", zei moe en pak nu de keukenkastjes maar uit en maak ze schoon." Nelly protesteerde en trok een pruillip. "Maar", zei Nelly, "ik heb de vloer al geveegd." "Niks ervan", zei moe, "Je bent nog lang niet klaar." Nelly begon al mopperend aan één kastje. Toen ze dat klaar had, glipte ze naar buiten. Ze ging achter het schuurtje zitten en dacht dat niemand haar zag. Moe zocht Nelly en keek achter het schuurtje. Ze kreeg een stevig pak voor haar billen. Nelly brulde en kleine Wim brulde en moe mopperde maar door. Nelly begon aan het volgende keukenkastje.

Ze werkte door tot Pa binnenkwam. Moe vertelde hoe stout Nelly was geweest. Toen werd Pa ook kwaad en gaf haar een draai om haar oren. "Dat zal je leren om ongehoorzaam te zijn tegen moe."

Weg was de rust en weg was haar vrijheid. Het ging de hele dag maar door. Nelly doe dit, Nelly doe dat. Moe had het veel te druk met andere mensen uit het dorp.

De juffrouw was graag gezien met pannetjes soep, zalfjes, verbandtrommel en goede raad. Op een dag had moe zich mooi aangekleed. Lange zwarte rok met een glimmende zwarte blouse. Nelly kreeg ook een mooi donker jurkje aan met een wit kraagje. Jo was naar school en kleine Wim zat in het kinderwagentje. Hij zat rechtop en keek vrolijk in het rond. "Kom," zei moe, "lopen". Ze liep heel lang. De beentjes van Nelly werden moe. "Is het nog ver?" zei Nelly, "ik ben moe". "Niet zeuren", zei moe. "Nog een eindje". Nelly had geen idee waar ze naar toe gingen. Moe leek in een goed humeur. Ze groette iedereen vriendelijk. Eindelijk was het doel bereikt. Een hoedenwinkel. Wat is daar nou aan, dacht Nelly, maar ze durfde niets te zeggen. Moe paste de ene hoed na de andere en keek telkens weer in de spiegel. Ze draaide alle kanten op en keek heel vrolijk. Het duurde heel lang. Moe had een hoed gekocht en hield hem op. Het stond haar prachtig. Nu het hele eind nog terug. Nelly